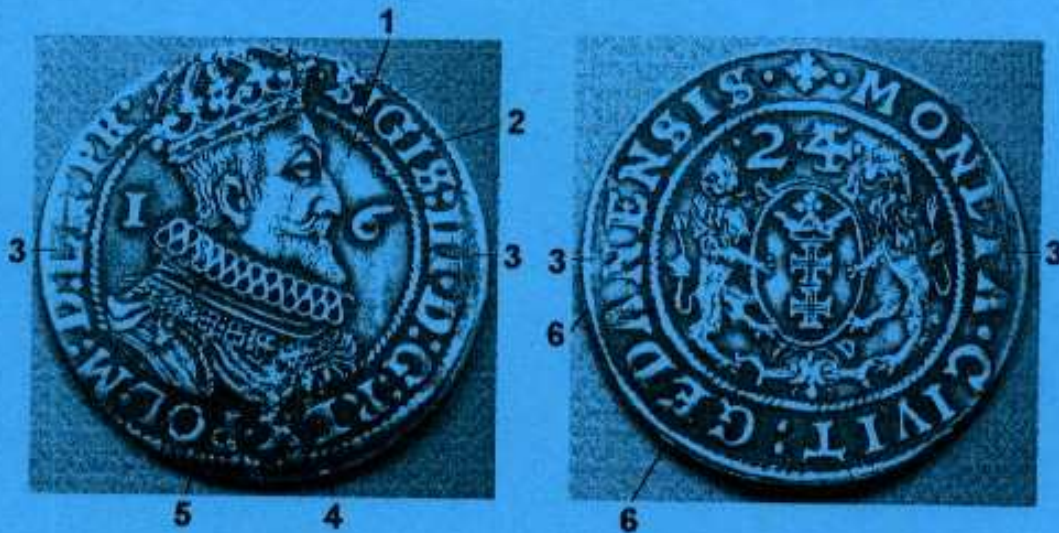

ISSN 1505 - 1390

Polskie Towarzystwo Numizmatyczne
Oddział w Gdańsku

Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne NR 77/2008

W numerze m.in.:

Falsyfikat orta gdańskiego z 1624 roku

Z badań spółdzielni i monet Marynarki Wojennej

GDAŃSKIE ZESZYTY NUMIZMATYCZNE
Pismo ukazuje się od 1988 roku

Redaguje :
Aleksander M. Kuźmin

Zdjęcia :
Aleksander M. Kuźmin

Wydawca :
Polskie Towarzystwo Numizmatyczne
Oddział w Gdańsku

Adres wydawcy
i

Adres redakcji :
81 - 601 Gdynia ul. Apollina 38
tel (0 58) 621 43 67
tel. kom. 606 710 835
e-mail alemka@poczta.onet.pl

Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne są rozprowadzane wewnątrz
Towarzystwa przez Oddział w Gdańsku. Redakcja nie odpowiada za
treść zamieszczanych reklam i ogłoszeń. Za treść artykułów
odpowiedzialni są autorzy.

Polskie Towarzystwo Numizmatyczne
Oddział w Gdańsku

Gdańskie Zeszyty Numizmatyczne

NR 77

GDYNIA grudzień 2008

W NUMERZE:

Mirosław Bartoszewicki

Z badań spółdzielni i monet Marynarki Wojennej 3

Artur Jezioro

Falsyfikat orta gdańskiego z 1624 roku 8

Artur Jezioro

Nowa odmiana gdańskich 10 fenigów 1920 typu „duża cyfra” 13

Aleksander M. Kuźmin

Aukcja 15

Andrzej Musiał

Wojenny epizod - czy współczesny przekręt??? 16

ALDEK

Pięćdziesiąt pięć lat działalności Oddziału Gdańskiego
Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego 18

ALEMKA

Jubileusz 15-lecia Przeglądu Numizmatycznego 23

ALDEK

Wystawy 24

ALEMKA

IV Ogólnopolskie Seminarium:
„Medale na łamach regionalnych czasopism numizmatycznych” 26

Aleksander M. Kuźmin

Jubileusz koła PTN w Pszczynie 27

Małgorzata Gizińska

Wystawa w Muzeum Archeologiczno-Historycznym
W Elblągu 28

Ogłoszenia i listy 29

Z BADAŃ SPÓŁDZIELNI I MONET MARYNARKI WOJENNEJ

Notatka niniejsza przedstawiona była na Sesji Numizmatycznej w Gdyni 26 września 2008 r., zamiast obszernego opracowania o Klubie Podoficerów Floty w Gdyni i Helu i jego monetach, drukowanego w materiałach na Sesję i wcześniej w Groszu Nr 113/2008.

Gdyńskie monety zastępcze i pomocnicze sprzed 1939 r., tak pięknie pokazane w albumie Aleksandra M. Kuźmina „Monety i medale Gdyni”, na Wybrzeżu nie miały szczęścia do kolekcjonerów i badaczy. Nie powstała tu żadna kolekcja, miejscowe monety rozeszły się po Polsce, nie zebrano relacji ich wydawców i użytkowników, ciągle nie wykorzystane są bogate materiały źródłowe. Poza KP Floty opisałem tylko emisję Spółdzielni Pracowników Administracji Morskiej i Portowej w Gdyni (w GZN Nr 56/2003, str. 8-15). Nie znane jest na Wybrzeżu nieźle przeze mnie przebadane i opisane mennictwo łódzkiej mennicy Bronisława Grabskiego.

Czekają na opracowanie emisje Warsztatów Portowych Marynarki Wojennej o nietypowym, nie w pełni wyjaśnionym rodowodzie, i największy gdyński wydawca pieniądza zastępczego, Spółdzielnia Spożywców Marynarki Wojennej, z blisko sześciuset członkami, jedenastoma sklepami od Wejherowa po Hel, dwoma samochodami ciężarowymi, dostawami na okręty i statki; oraz jej pomocnicze monety do ewidencji i kontroli udzielanego członkom kredytu na towary.

Już w Morzu Nr 11/1975 podałem, że miała 11 sklepów, m.in. w Centrum Wyszkozenia Specjalistów na hulku ORP Bałtyk, i ponad 500 członków a nominalna wysokość emisji jej monet wynosiła do 1931 r. 5 tys. zł, a po dobieciu nominału 5 złotych 9.650 zł. Nic jednak nie wiem aby informacje te wykorzystali autorzy piszący na Wybrzeżu o spółdzielni MW i jej monetach. Na pewno nie znali ich ani Stanisław Bulkiewicz ani Wojciech Niemirycz w GZN 23/1996.

Warto i można poświęcić temu emitentowi sporą książkę, oryginalną pracę dyplomową lub niezłą rozprawę doktorską. Wdzięczne zadanie dla badaczy z Wybrzeża.

Naturalnie żadnej emisji pieniądza zastępczego nie można opracować bez poznania dziejów emitenta, jego epoki i szerokiej wiedzy z wielu dziedzin, rzadko znanych numizmatykom. Liczne wpadki publicystów PTA-PTAiN-PTN dowodzą, że dotyczy to zwłaszcza pieniądza wojskowego. Przybywa jednak numizmatyków chcących wiedzieć jak najwięcej o tych emitentach i emisjach, nie tylko stopnie rzadkości i ceny rynkowe monet. Tym bardziej, że w archiwach i bibliotekach naukowych zachowało się wyjątkowo dużo materiałów źródłowych. Trzeba tylko chcieć i umieć ich szukać. Moim zadaniem jest przedstawienie zainteresowanym nieco informacji o warsztacie badawczym tematu.

Pierwszymi spółdzielniami spożywców polskiej marynarki wojennej były utworzone w 1922 r. spółdzielnie Portu Wojennego w Pucku (ta nie zostawiła żadnych znanych śladów działalności) i Kadry Marynarki Wojennej w Świeciu. W 1928 r. utworzono spółdzielnie Portu Wojennego w Modlinie, Flotyli Pińskiej i Portu Wojennego w Gdyni, szybko przekształcona na spółdzielnię Marynarki Wojennej. Omówię tylko warsztat badawczy tej ostatniej.

Głównym źródłem odtwarzania dziejów spółdzielni wojskowych są dokumenty sądowe: wpisy do Rejestru Spółdzielni (ogłaszane następnie w prasie) i teczki dokumentów składanych w Sądach Rejestrowych (tu w Sądzie Grodzkim, później Okręgowym w Gdyni), sprawozdania dla Związku Rewizyjnego Spółdzielni Wojskowych, publikowane w Statystykach Spółdzielni Wojskowych 1924-1935, ogłoszenia bilansów oraz liczne korespondencje ze spółdzielni publikowane w prasie wojskowej i spółdzielczej.

Z materiałów tych wiadomo, że z rozkazu Nr 146 z 23.08.1928 r. Dowódcy Floty komandora J. Unruga już we wrześniu tego roku zawiązała się Spółdzielnia Portu Wojennego w Gdyni-Oksywiu, 29.10.1928 r. przemianowana na Spółdzielnię Spożywców Marynarki Wojennej. W 1931 r. miała już 5 sklepów: 2 w koszarach, na ORP Bałtyk, przy domach podoficerskich na Grabówku i w 1. baonie morskim w Wejherowie. Dwa lata później doszedł sklep 6. (nie wiem gdzie) i 7. (bloki podoficerskie przy ul. Koszarowej), w 1935 r. sklep 8. w blokach podoficerskich

przy ul. Morskiej 67, w 1936 r. sklep 9. w Helu, w 1937 r. sklep 10. w świetlicy Kadry Floty i gdzieś sklep Nr 11 (zatajanie adresu sugeruje 2. Baon Morski).

Jeden ze sklepów spółdzielni.

Wpisana została do Rejestru Spółdzielni (RS 13) Sądu Grodzkiego w Gdyni. Z tymże numerem RS 13 powinna istniećteczka dokumentów sądowych spółdzielni - jeśli nie złączono jej z dokumentami powojennej spółdzielni MW w Gdańsku (teczka RS 191 w SO Gdańsk). Informacja w GZN Nr 76/2008, s. 22, jakoby po wojnie spółdzielczości wojskowej nie było, jest nową bzdurą W. Niemiryca. Otóż do 1949 r. powstało kilkaset takich spółdzielni, zanim nie zlikwidowała je wprowadzana przez marszałka Rokossowskiego sowietyzacja armii. W Gdyni było po wojnie kilka spółdzielni wojskowych. Teoretycznie mogły mieć własne bony papierowe, znane są takie z zachodniej części kraju.

Znane są nazwiska kilkudziesięciu członków, działaczy i pracowników. W tym 18 członków założycieli, większości członków zarządów i Rad Nadzorczych, paru pracowników cywilnych. Już w końcu 1928 r. liczyła 119 udziałowców, w 1932 r. 545, w tym 103 oficerów, 313 podoficerów, 70 szeregowych i 59 urzędników. We wrześniu 1938 r. liczba członków doszła do 562. a pracowników do

29. Wysokość udziału wynosiła do 1931 r. 10 zł, później 50 zł, co dawało 14-17 tys. zł. W latach 1931-1933 gromadzi również 5-10 tys. wkładów oszczędnościowych członków.

Rada Nadzorcza spółdzielni.

Początkowo obroty spółdzielni wzrastały z 361 tys. zł do 948 tys. zł w 1932 r., malejąc do 714 tys. zł w 1934. Mając od początku ceny niższe o 30-50 % od cen handlu prywatnego wchodzi z nim w stały konflikt, wygrywając w tej walce. Większość kupców znikła spod koszar, inni obniżyli ceny. Mimo tego spółdzielnia ciągle miała niższe o 10-15 %.

Czysta nadwyżka w latach 1929-1934 oscylowała między 12.422 a 27.498 zł, z czego członkowie otrzymywali do 4 % zwrotów od zakupów i 6-8 % dywidend od udziałów. Na cele kulturalno-oświatowe, przedszkola, budowę kościoła, teatr żołnierski przeznaczano rocznie po około 5 tys. zł., oprócz dużych kwot na te cele księgowanych w koszty handlowo-administracyjne.

Stałą bolączką była sprzedaż towarów na kredyt, zamrażający na miesiące kapitały spółdzielni. W 1933 r. spisano niewypłacalnych dłużników na kilkanaście tys. zł. W uchwalanych zmianach statutu powtarzają się zakazy kredytowania członkom i nie członkom. Jeden z tych zakazów spowodował spadek obrotów o 100 tys. zł.

Zarząd i pracownicy spółdzielni

Bardzo ważnym jest odszukanie w archiwach lub ogłaszanych w prasie bilansów spółdzielni, podających nominalną wysokość emisji i lata jej obiegu. Statutowym pismem do ogłoszeń spółdzielni MW był w różnych latach Wojskowy Przegląd Spółdzielczy, Przegląd Morski, Polska Zbrojna i Społem (cywilne). Z WPS znane są takie bilanse z lat 1930-1934. W 1930 r. wysokość emisji wynosiła 5.000,00 zł, lub tyle wydano do obiegu, ale w 1931 r. dobito 930 monet 5 złotych uzupełniających emisję do kwoty 9.650,00 zł. Emisję taką w latach 1934-1935 znów zmniejszono do 5.000,00 zł, a w dalszych latach jeszcze bardziej. Niewątpliwie związane to było z radykalnym ograniczaniem sprzedaży na kredyt. Nie datowane monety 10, 20, 50 gr i 1 zł mogły być wybite pod koniec 1928 r. lub w początkach 1929 r. Wybiły je Zakłady Przemysłowe Bronisława Grabskiego w Łodzi, a projektantem i wykonawcą stempli mennicznych był znany mi osobiście grawer Maurycy Kendrzeński (ur. 1893 – zm. 1976).

Mało kto wie, że monety i bony wojskowe chętnie akceptował znający emitenta handel prywatny, dokąd łatwo wpływały i skąd wracały do spółdzielni. We Flocie pełniły wśród kadry wszystkie funkcje pieniężne, poza tezauryzacją. A szkoda, może nie byłyby dziś tak rzadkie w kolekcjach.

Mirosław Bartoszewicki

FALSYFIKAT ORTA GDAŃSKIEGO Z 1624 ROKU

Orty gdańskie z roku 1624 powstały w trzecim, trwającym od 1623 do 1626 roku, okresie produkcji tych monet w czasie panowania Zygmunta III Wazy. Wytłoczone zostały za pomocą stempli z roku 1623 z przerobioną końcówką daty. Monety te produkowano według ordynacji menniczej z 13 marca 1623 roku, obniżającej ich stopę menniczą do 11 łutów (687,5/1000). Z grzywny czystego srebra uzyskiwano 41 ortów (dla porównania, w latach 1615-1621 liczba ta wynosiła 35,5).

Rocznik 1624 jest jednym z najpopularniejszych, lecz po raz kolejny okazuje się, że monety popularne i raczej niedrogie nie powinny osłabiać naszej czujności. Niedawno spotkałem niebezpieczny, starannie wykonany odlew orta gdańskiego z tego rocznika.

Awers monety fałszywej:

Ciężar przedmiotowego egzemplarza wynosi 7,02 g, a jego średnica 29,0-29,2 mm. Wartości te są zgodne z parametrami monet oryginalnych. Twórcom fałszerstwa udało się zachować wiele cech charakterystycznych dla monet tłoczonych metodą walcową (np. lekko łukowaty krążek). Falszyfikat wykonany został z dobrego srebra i ma prawidłowy dźwięk. Pozostałe, mocne i słabe strony tego fałszerstwa, zostaną tu pokrótce omówione.

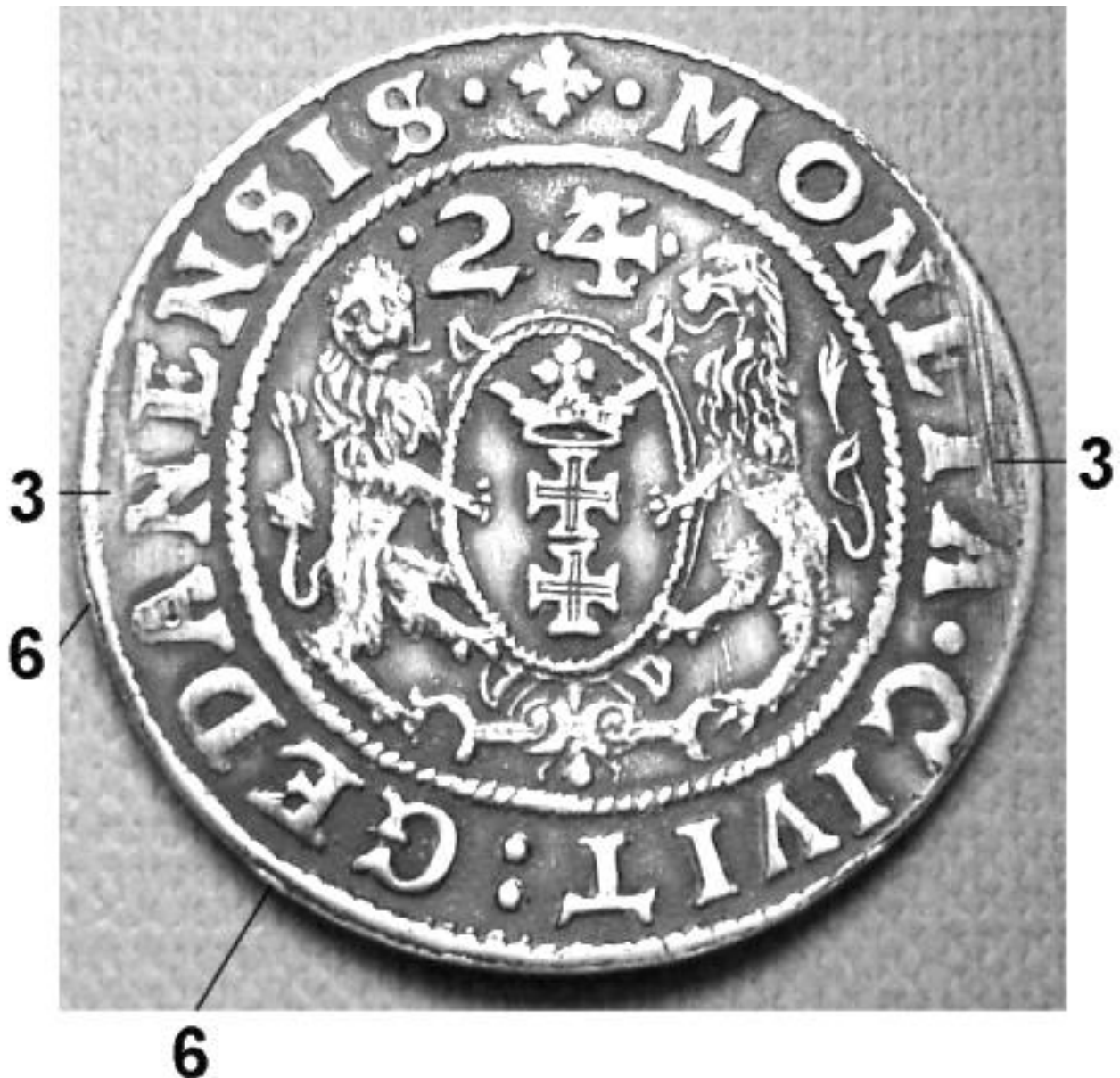
Powierzchnia monety, jak na odlew, jest całkiem dobrej jakości. Nie ma porchli i dziurek po pęcherzykach powietrza, udało się odtworzyć nawet drobne prążki na powierzchni, pierwotnie powstające wskutek walcowania blachy. Jednak chropowatości są zbyt duże w porównaniu z oryginałami, co wskazuje, że egzemplarz ten nie powstał w wyniku walcowania, ani nawet bicia, lecz jest to odlew. Chropowatości te sprawiają, że tło jest matowe, ze stłumionym, rozproszonym połyskiem. Czcionka i detale rysunku są bardzo precyzyjnie odwzorowane. Ich kształt i ostrość praktycznie nie odbiegają od egzemplarzy oryginalnych. W kącikach liter i innych zakamarkach, uzbrojonym okiem zobaczyć można jednak maleńkie, jasne drobiny, wyglądające jak resztki wosku. Może być to wskazówka, iż fałszerstwo to jest odlewem powstałym metodą traconego wosku.

Oryginalne orty są często słabiej wytłoczone na godz. 3 i 9, w pobliżu końcówek paska blachy. Fałszerz dobrze zdawał sobie z tego sprawę i próbował poprawić ten efekt przez przytarcie odlewu w odpowiednich miejscach. Jednak drobne ryski powstałe tam, zarówno na awersie, jak też rewersie, zdradzają, że był to zabieg celowy.

Odwzorowana została też inna cecha monet tłoczonych metodą walcową – przy rancie, przed godz. 6 widoczny jest punkcik, oryginalnie ułatwiający odpowiednie przesuwanie się paska blachy.

Najsłabszym elementem fałszerstwa jest patyna – czarna, smolista, wyglądająca nienaturalnie. Sprawia ona, że od razu na widok takiego egzemplarza zapala się w głowie „czerwona lampka”.

Rant to zdecydowanie mocna strona omawianego falsyfikatu. Oryginalne monety, wycinane z paska blachy po wytłoczeniu, charakteryzują się często ostrzejszym rantem od strony rewersu i delikatną „koronką” w niektórych miejscach. Owa „koronka” widoczna jest także w zaznaczonych miejscach przy obrzeżu odlewu.

Rewers monety fałszywej:

Co więcej, rant, zupełnie jak w oryginalnych ortach, jest leciutko skośny, a na jego powierzchni widoczne są pionowe linie, oryginalnie powstające przy wycinaniu monety z paska blachy. Elementy te świadczą o bardzo dużej precyzji, z jaką wykonane zostało fałszerstwo.

Falszyfikat ten ma swoje słabe punkty, jednak w wielu elementach widoczny jest znaczny postęp techniki produkcji. Dbłość o detale i precyzja wykonania muszą budzić respekt. Widoczne mankamenty pozwalają w tym przypadku jednoznacznie rozpoznać fałszerstwo, ale

obawy przed jeszcze doskonalszymi falsyfikatami są niestety uzasadnione.

Oryginalny ort gdański z rocznika 1624, wytłoczony tą samą parą stempli, co egzemplarz sfalszowany (zdjęcie z archiwum WCN):

Literatura:

Dutkowski Jarosław, Suchanek Adam, *Corpus Nummorum Gedanensis*, Gdańsk 2000;

Gumowski Marian, *Mennica gdańska*, Gdańsk 1990;

Kałkowski Tadeusz, *Tysiąc lat monety polskiej*, Kraków 1981;

Kamiński Czesław, Kurpiewski Janusz, *Katalog monet polskich 1587–1632*, Warszawa 1990;

Kurpiewski Janusz, *Falszerstwa monet i banknotów*, Warszawa 1990;

Kuźmin Aleksander M., *Organizacja mennic i techniki mennicze w Polsce XVI–XVII w.*, Warszawa 2003.

Artur Jezioro

NOWA ODMIANA GDAŃSKICH 10 FENIGÓW 1920 TYPU „DUŻA CYFRA”

10-fenigówki gdańskie z „dużą cyfrą” długo opierały się odkryciom kolejnych odmian. Mogło się nawet wydawać, że skończy się na trzech, znanych już Funckowi, kombinacjach stempli. Jednak te interesujące monety odsłoniły nam kolejny rąbek swych tajemnic – czwartą odmianę typu z „dużą cyfrą”. Można bez większego ryzyka stwierdzić, że jest to najważniejsze dotąd odkrycie wśród odmian gdańskich 10-fenigówek z 1920 roku.

Najpierw, w październiku 2008 r., na Allegro ukazał się pierwszy egzemplarz, wcześniej oferowany na aukcji Kuenkera (zdjęcie udostępnione przez Allegrowicza „Omnislash”):

Druga moneta znalazła się w ofercie na 39. aukcji WCN:

Zarówno stempel awersu, jak też rewersu nie były wcześniej notowane. Odmiana ta różni się stylistycznie od trzech dotąd znanych. Charakteryzuje się większą głębokością bicia i wyrazistością detali. Warto zwrócić uwagę na pęknięcia stempla awersu, widoczne na literkach „D” w „Danzig” (oba egzemplarze) oraz „S” w „Stadt” (tylko moneta z WCN). Pozwala to wysunąć wniosek, że egzemplarz sprzedany na Allegro jest wcześniejszą odbitką stempla niż moneta z aukcji WCN. Widoczne pęknięcia wskazują, że stempel awersu szybko się rozpadł i dlatego tą parą stempli wybito niewiele egzemplarzy (potwierdza to również dotychczasowa praktyka – znane tylko dwie powyższe sztuki). Możliwe, że z uwagi na niską wytrzymałość dość głębokiego stempla zdecydowano się na spłylenie rysunku. Dlatego też kolejne stemple firmy Stumpf & Sohn są już bardziej płaskie, ale przez to zyskują na trwałości. Jeśli więc powyższa argumentacja jest prawidłowa, to omawiana para stempli powinna być chronologicznie wcześniejsza od pozostałych trzech odmian.

Nowa odmiana, zgodnie z wcześniej przyjętym schematem, powinna nosić numer 4/2, gdyż jest to czwarty znany stempel rewersu i drugi awersu „dużej cyfry”.

Cała klasyfikacja odmian 10-fenigówek z roku 1920 dostępna jest pod adresem:
[http://www.banknoty.com/index.php?go=show_art&id=8&title=Wolne_Miasto_Gdansk -
10 f. 1920 - Klasyfikacja Odmian](http://www.banknoty.com/index.php?go=show_art&id=8&title=Wolne_Miasto_Gdansk_-_10_f._1920_-_Klasyfikacja_Odmian)

Artur Jezioro

Aukcja

21 listopada w jednym z domów aukcyjnych w Szwecji odbędzie się aukcja numizmatyczna na której licytowana będzie bardzo rzadka moneta, znana dotychczas tylko w jednym egzemplarzu. Mowa tu o monecie 3 örowej z roku 1593 bitej w mennicy malborskiej (E. Kopicki; Ilustrowany Katalog...; nr 10528). Moneta ta bita była jako próba i nie weszła do obiegu.

Foto z katalogu aukcyjnego

Moneta została wyceniona na 50.000 koron to jest ok. 18.000 zł.

Z inicjatywy kolegów numizmatyków z Allegro oraz pracowników Muzeum Zamkowego w Malborku zorganizowano aukcję charytatywną w celu zebrania odpowiednich środków na zakup tej monety do zbiorów Muzeum Zamkowego. Do chwili obecnej (14.11.2008 r.) sprzedano na Allegro już przeszło 1500 cegiełek po 5 zł sztuka. Byłoby wielką szkodą gdyby nie udało się wykupić tej monety. Sądzę, że Ministerstwo Kultury, Polskie Towarzystwo Numizmatyczne i inne stowarzyszenia numizmatyczne wyłożą odpowiednie sumy by moneta ta powróciła na miejsce jej wytworzenia. Z uwagą będziemy śledzili losy tej aukcji i w odpowiednim czasie poinformujemy czytelników o rezultatach aukcji.

Aleksander M. Kuźmin

Muzeum Zamkowe w Malborku nie kupiło rzadkiej monety wybitej w 1593 roku w miejscowej mennicy. Trzy öre sprzedane zostało w piątek na aukcji w Sztokholmie za ok. 200 tys. zł. Muzeum mogło wydać maksymalnie 150 tys. zł.

WOJENNY EPIZOD - CZY WSPÓŁCZESNY PRZEKŁĘT???

Przeglądając materiały przygotowane do opisu i identyfikacji, znalazłem w swoim zbiorze rosyjskie bony zastępcze - ostemplowane okrągłą pieczęcią w języku niemieckim z Szepietówki. Bony te kupiłem z tzw. „wolnej ręki” podczas aukcji numizmatycznej w jednym z ościennych państw. Osoba sprzedająca jest mi znana z widzenia. Nie wiedziała jednak co mi sprzedaje. Nie miała również więcej tego rodzaju bonów. Zakup miał miejsce w 2005 r. Nie byłoby w tych bonach nic dziwnego, gdyby nie kilka faktów i niejasności z nich wynikających.

Szukałem wyjaśnienia w literaturze niemieckiej, polskiej, rosyjskiej i ukraińskiej. Nigdzie nie znalazłem informacji na temat tych bonów, co wcale nie znaczy, że w Szepietówce nie było pieniądza zastępczego. Znany rosyjski badacz papierowego pieniądza zastępczego Rosji - N. Kardakoff w swym katalogu pieniądza papierowego Rosji w latach 1769-1950, a wydanym w Berlinie w 1953 roku, wykazuje bony zastępcze Szepietówki o nominałach; 1, 2, 3, 5 karbowańców. Była to emisja z 1919 r. Natomiast analizując współczesne katalogi ukraińskie, a w szczególności różne wydania katalogu pieniądza papierowego Piotra Riabczenki - stwierdziłem brak jakiegokolwiek informacji na temat tych bonów.

Zatem kto i po co puścił w obieg te bony???

SZEPIETÓWKA /Szepietowka/ - zdjęcia bonów 1917-1918 r.

Rosyjskie bony zastępcze o nominałach 1, 2, 5 i 50 kopiejek zostały wprowadzone do obiegu w Rosji w latach 1915-1917. Miało to przedsięwzięcie złagodzić skutki braku państwowego pieniądza zdawkowego, który z powodu cennego (wojennego) kruszcu był wycofywany. Dewaluacja i upadek państwa Romanowych spowodowały, że bony te straciły jakąkolwiek wartość i zalegały kasy różnych urzędów. Mieli je żołnierze i ludność cywilna. Był to więc popularny środek płatniczy, którego należało jednak przystosować do obiegu.

Początkowo wydawało mi się, że to wojsko niemieckie wykorzystało te bony i ostemplowało je, aby przystosować do obiegu. Przemawiało za tym kilka faktów: Szepietówka to niezwykle ważny węzeł kolejowy*.

- W Szepietówce krzyżują się drogi kolejowe z Brześcia do Tarnopola i Lwowa, Witebska do Berdyczowa i dodatkowo do Kamieńca Podolskiego. Kto ma ten strategiczny węzeł kolejowy, może „panować” nad tą częścią Wołynia. Wojskowe władze niemieckie miały już swoje emisje pieniądza zastępczego w obozach jenieckich i dużych miastach garnizonowych. Wszelki pieniądz zastępczy był doskonale znany Niemcom w czasie trwania I wojny światowej. Czas emisji tych ostemplowanych bonów rosyjskich przypada na koniec 1917 do poł. 1918 roku. Analizując treść stempla dochodzimy jednak do innych wniosków: „**Fa. Fr. DERSCHIED**” oznacza: „zdawkowy”. „**BAUUNTERNEHMEN**” „**przedsiębiorstwo budowlane**”. Stąd też wniosek, że przedsiębiorstwo budowlane pracujące podczas administracji niemieckiej wyemitowało te bony zastępcze.

Pozostaje do wyjaśnienia fakt użycia czerwonego tuszu do odbicia pieczęci na bonach. W Niemczech był przyjęty zwyczaj używania czerwonego i

zielonego tuszu do stempli przez urzędy kontroli. Prawdopodobnie i w tym przedsiębiorstwie użyto stempli w dziale księgowo -kontrolnym do przystosowania emisji bonów. Bony nie są numerowane, a taki fakt wymagał dużego zaufania do emitenta. Użycie niemieckiej nazwy miejscowości i państwa: „**SCHEPETOWKA UKRAINE**” - wyklucza emisje po likwidacji administracji niemieckiej, która skończyła się na Wołyniu w jesieni 1918 r.

Należy wspomnieć o tym, że w czasie emisji tych bonów Szepietówka była wsią, ponieważ prawa miejskie uzyskała dopiero w 1923 roku. Obecnie to 55. tysięczne miasto z rozwiniętym przemysłem spożywczym i drzewnym. Węzeł kolejowy do dnia dzisiejszego jest jednym z najważniejszych na Ukrainie.

Wątpliwości co do autentyczności stempla pozostają. **Razi** przede wszystkim świeży stempel i brak jakiegokolwiek informacji o tego rodzaju bonach w literaturze tematu. Stąd też nasuwa się pytanie: czy ktoś ma lub spotkał takie bony? Pomoże to z pewnością dokończyć rozwiązywanie numizmatycznej zagadki sprzed 90 lat,

Andrzej Musiał
Motyl

* **W okresie międzywojennym Szepietówka pozostała po rosyjskiej stronie. Polską stacją graniczną był Zdołbunów.** W czasie września 1939 roku mieścił się w Szepietówce obóz przejściowy jeńców polskich \v ilości ok. 20.000 osób

PIĘCDZIESIĄTPIEĆ LAT DZIAŁALNOŚCI ODDZIAŁU GDAŃSKIEGO POLSKIEGO TOWARZYSTWA NUMIZMATYCZNEGO

W dniu 26 września 2008 roku w Muzeum Miasta Gdyni odbyła się sesja popularno-naukowa pod tytułem „Gdynia w numizmatyce, medalierstwie i falerystyce”, zorganizowana przez Oddział Gdański PTN przy współudziale Muzeum Miasta Gdyni, dla uczczenia 55-lecia Oddziału Gdańskiego PTN i 20-lecia Gdańskich Zeszytów Numizmatycznych. Na program złożyły się część oficjalna i część sesyjna. W części oficjalnej prezes Oddziału Gdańskiego Aleksander M. Kuźmin – gospodarz Jubileuszu – dokonał otwarcia sesji, witając przybyłych gości i członków naszego Oddziału.

Następnie udzielił głosu Aleksandrze Szymańskiej-Bukowskiej, byłej wieloletniej prezes Oddziału Gdańskiego, posiadającej godność Honorowego Prezesa n/Oddziału , która wystąpiła z odczytem „Z dziejów Oddziału Gdańskiego PTN”. Z kolei prezes Al. Kuźmin przekazał obecnym informację „O Gdańskich Zeszytach Numizmatycznych”.

Kolejnym mówcą był Sekretarz Generalny n/Towarzystwa Adam Zając, który wraz ze swoim zastępcem w imieniu prezesa ZG PTN Mariusza Mielczarka reprezentował na naszym Jubileuszu Zarząd Główny n/Towarzystwa i przekazał prezesowi Al. Kuźminowi adres z życzeniami od Zarządu Głównego PTN.

W swoim okolicznościowym wystąpieniu A. Zając w imieniu ZG PTN w pochlebnych słowach ocenił dotychczasową działalność statutową Oddziału Gdańskiego na rzecz prpagowania numizmatyki i wręczył prezesowi Al. Kuźminowi z okazji naszego 55-lecia dyplom honorowy dla oddziału Gdańskiego jako wyraz uznania dla corocznej aktywnej i efektywnej działalności Oddziału.

Ponadto w imieniu prezesa Mariusza Mielczarka uhonorował kilku członków Oddziału Gdańskiego i oraz osób wspierających działania n/Oddziału, przyznanymi im przez ZG PTN wyróżnieniami.

Otrzymali je:

1. Dyplpm Honorowy PTN

- Aleksandra Szymańska-Bukowska
- Miłosz Frąckowiak
- Antoni Ziółkowski

Wszyscy troje szczyjący się tytułem Honorowego Członka Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego.

2. Medal „Zasłużony dla Numizmatyki”

- Aleksander M. Kuźmin
- Romuald L. Sieradzki
- Konstanty Siekierski

Długoletni i aktywni członkowie Towarzystwa.

3. Złotą Odznakę Towarzystwa

- Dagmara Płaza-Opacka dyrektor Muzeum Miasta Gdyni
- Marian Czajka, prezes Spółdzielni Wyrobów Skórzanych
- Jerzy Szulist prezes firmy „MEGA S.A.”

oraz

- Gracjan Posadzki
- Mirosław Skibniewski

Długoletni członkowie n/Oddziału

Dziękując ZG PTN za taką ilość wyróżnień przyzanych nam z okazji jubileuszu należy jednak stwierdzić, że Oddział Gdański w swoich szeregach aktualnie zrzesza 64 członków co stawia go pod względem liczebności, statutowej działalności, czego m.in. przykładem są tematy przygotowywane na comiesięczne spotkania odczytowe oraz np zakres tematów przygotowanych na tę Jubileuszową Sesję jak i jej zorganizowanie – w czołówce Towarzystwa.

Ponadto decyzja Zarządu Oddziału Gdańskiego PTN złotą odznaką n/Oddziału wyróżnieni zostali:

- Małgorzata Gizińska z Muzeum Archeologiczno-Historycznego w Elblągu
- Romualda Włodarczak z Muzeum Zamkowego w Malborku
- Józef Wąsiewski z Ligi Morskiej i Rzecznej

Wielokrotni prelegenci na naszych comiesięcznych spotkaniach, oraz Tadeusz Zielonka ze Stoczni Remontowej „Nauta”.

Wręczenia odznak dokonał Al. Kuźmin.

Wyróżnionym gościom prezes Al. Kuźmin wręczył po pamiątkowym medalu wybitym dla upamiętnienia naszego jubileuszu wraz z różnymi upominkami i gadżetami pozyskanymi od sponsorów oraz z numizmatycznymi wydawnictwami i opracowaną przez niego pozycją książkową pt „Gdynia w numizmatyce”. Wszystko razem w zaprojektowanej przez Al. Kuźmina ozdobnej lakierowanej torbie wykonanej na tą okazję, posiadającej akcenty i symbole numizmatyczne co wraz z podobnie wykonanym i wcześniej rozesłanym zaproszeniem niewątpliwie stanowić będzie dla ich posiadaczy sympatyczna pamiątkę przypominającą o naszym jubileuszu.

Decyzją Zarządu O/Gdańskiego medal ten (foto poniżej) przyznany został wszystkim członkom n/Oddziału o minimum 5-letnim stażu i mającym opłaconą składkę w roku bieżącym to jest 50 osobom.

Medal o średnicy 70 mm wykonała w mosiądzu firma „Celstan” w ilości 120 szt. (30 srebrzonych i 90 patynowanych) według projektu Romualda sieradzkiego. Projekt medalu zamieszczony został w 73 nr GZN i konsultowany był z członkami Oddziału, uzyskując po drobnej poprawce w napisie na awersie polegającej na rezygnacji ze słowa „na Pomorzu” akceptację zawartych w nim treści i symboli. Awers medalu ze stosownym napisem i datami upamiętnia nasz jubileusz i historyczne przemiany Towarzystwa od działalności w ramach Towarzystwa Archeologicznego poprzez Towarzystwo Archeologiczno Numizmatyczne po aktualna nazwę i działalność jako samodzielne Polskie Towarzystwo Numizmatyczne. Na medalu umieszczono odznaki tych towarzystw z dominującą wielkością odznaką Oddziału Gdańskiego.

Rewers upamiętnia 20-lecie popularyzacji numizmatyki przez GZN. W jego projekcie uwzględnione zostały sugestie Al. Kuźmina umieszczenia znaku graficznego GZN.

Także z okazji owego 20-lecia Al. Kuźmin zaprojektował a Zarząd Oddziału zlecił wykonanie w dwóch wersjach – różniących się rewersem okolicznościowego żetonu. Żeton wykonała firma Tomasz Olkowskiego z

Malborka w miedzi w łącznej ilości 140 szt. (100 z treścią upamiętniającą rocznicę i 40 z napisem „Przyjaciel GZN” z miejscem na wygrawerowanie nazwiska osoby, której przyznano ten honorowy tytuł.

Żetony jubileuszowe otrzymali wszyscy członkowie n/Oddziału a żetony „Przyjaciel GZN” najaktywniejsi autorzy tekstów do GZN oraz długoletni prenumeratorzy.

W dalszej oficjalnej części A.Szymańska-Bukowska wystąpiła z referatem „Archeologia Gdynia” a Al. Kuźmin wygłosił komunikat „Znaleziska monet rzymskich na terenie Gdyni”

Miłym akcentem były wystąpienia gości zaprzyjaźnionych z innych Oddziałów PTN i muzeów przybyłych na nasz jubileusz, którzy na ręce prezesa Al. Kuźmina w imieniu swoich zarządów i dyrekcji przekazali okolicznościowe adresy. Po ich wystąpieniach miał miejsce kolejny miły akcent, gdy prezes Al. Kuźmin wręczył naszemu byłemu długoletniemu członkowi Stanisławowi Strzelczyńskiemu dziś ze względu na wiek poza Towarzystwem, nasz medal i wiązanek kwiatów z okazji Jego 90 rocznicy urodzin. Zebrani odśpiewali wrzuszonemu Jubilatowi „200 lat...”

Po krótkiej przerwie , rozpoczęła się druga część na którą złożyły się wystąpienia:

Mirosław Bartoszewicki z Warszawy „Z badań spółdzielni i monet Marynarki Wojennej”

Miłosz Frąckowiak O/Gdański PTN „Formy nagród w stoczniach”

Bogumił Filipek O/Gdański PTN „Medale Gdyni”

Józef Wąsiewski z Ligi Morskiej i Rzecznej „O faleryście gdyńskiej”

Aleksander Kuźmin z Gdyni „O Gdańskich Zeszytach Numizmatycznych”

Zbigniew Bartkowiak z Muzeum z Poznania „ O „monetach” stanu wojennego emitowanych w Sopocie”

Po tych wystąpieniach obecni zeszli do holu głównego gdzie nastąpiło otwarcie przygotowanej przez członków Oddziału Gdańskiego w oparciu o własne zbiory, okolicznościowej wystawy na której w 24 gablotach zaprezentowane zostały:

- Medale Gdyni (500 medali) z kolekcji Bogumiła Filipka
- Falerystyka Gdyni z kolekcji Józefa Wąsiewskiego
- Numizmaty gdyńskie z kolekcji Al. Kuźmina
- Odznaki i oznaki Marynarki Wojennej z kolekcji Konstantego Siekierskiego
- Medale filatelistyczne Gdyni z kolekcji Mirosława Skibniewskiego

Zwiedzanie wystawy było ostatnim punktem sesji, której przygotowanie i odbycie należy uznać za duże osiągnięcie Oddziału Gdańskiego PTN i prezesa Al. Kuźmina. Nie byłoby też możliwe wydanie zaplanowanej publikacji, medalu i pozyskania innych gadżetów gdyby nie wydatna pomoc sponsorów: Urzędu Miasta Gdyni, Spółdzielni Wyrobów Skórzanych, firmy Mega S.A, Stoczni Remontowej, którym należą się serdeczne podziękowania.

Podziękowania należą się również:

- Pani dyrektor Muzeum Miasta Gdyni za udostępnienie pomieszczeń muzealnych oraz sponsorowanie poczęstunku.
- Kolegom Zbigniewowi Lechowi, Zbigniewowi Os, Marianowi Kuziemskiemu wszyscy z O/Gdańskiego PTN i Pani Agnieszce Kuźmin, którzy w dniu sesji byli pomocni w jej sprawnym przebiegu,
- organizatorom okolicznościowej wystawy, którą można było zwiedzać jeszcze kilka dni po sesji i która cieszyła się zainteresowaniem zwiedzających muzeum.

Osobne gratulacje należą się bezsprzecznie prezesowi Al. Kuźminowi, który sam jeden z ogromnym zaangażowaniem przez wiele dni zajmował się przygotowaniem wszelkich niezbędnych spraw by sesja mogła się odbyć zgodnie z przyjętym porządkiem i by wszystkie zaplanowane wydawnictwa były gotowe na czas sesji co pomimo wielu trudności udało się.

W relacji tej nie można jednak pominąć przykrego faktu, że pomimo przekazania zaproszeń do urzędów Gdyni, Gdańska i Sopotu nikt z przedstawicieli tych instytucji nie zaszczycił sesji swą obecnością. Chociaż było to uważam, liczące się wydarzenie kulturalne nie znalazło jednak żadnego zainteresowania w trójmiejskich mediach.

Za bardzo naganny oraz przykry uważam fakt, że wielu a nawet nazbyt wielu członków naszego Oddziału wykazało całkowity brak zainteresowania obchodami jubileuszu i nie znalazło czasu na udział w sesji przygotowanej z takim trudem. Wstyd Panowie „rzekomi” członkowie Oddziału Gdańskiego PTN. A przecież w aktualnie obowiązującym statucie PTN w paragrafie 15 w jednym z punktów jest wyraźnie napisane, że prawem i **obowiązkiem** członka zwyczajnego jest m.in. czynne uczestniczenie w pracach i działalności Towarzystwa, udział w odczytach popularno-naukowych

organizowanych przez Towarzystwo. Jak się więc ma do tego obowiązku postawa wielu członków O/Gdańskiego, którzy systematycznie nie biorą udziału w comiesięcznych spotkaniach odczytowych, i których absencja była widoczna na sesji? Cała „aktywność” tych członków to płacenie składek (dobre i to) oraz odbiór zamawianych monet kolekcjonerskich. Z tym pytaniem postawionym publicznie na łamach GZN, w nadziei na refleksję chociaż niektórych naszych członków i zmianę ich dotychczasowego postępowania, pozostaje jak zwykle optymistyczny

ALDEK

Uwagi do powyższej relacji ALDKA.

W relacji powyższej pominięto informacje o znaczącym udziale w pracach przygotowawczych do sesji Romualda L. Sieradzkiego wiceprezesa n/Oddziału. Pomimo poważnej choroby w przerwach pomiędzy trzykrotnym pobycie w szpitalu aktywnie włączał się w przygotowania do sesji. To dzięki Jego operatywności i umiejętności zjednywania przyjaciół dla n/Towarzystwa pozyskał znaczące sumy od sponsorów dzięki czemu mogliśmy zrealizować zaplanowane wydawnictwa (książkę, medale i żetony oraz publikację materiałów sesyjnych).

Prezes Oddziału Gdańskiego PTN
Aleksander M. Kuźmin`

JUBILEUSZ 15-LECIA PRZEGLĄDU NUMIZMATYCZNEGO

26 lipca podczas inauguracji „Jarmarku Dominikańskiego” w Gdańsku odbyły się uroczystości 15-lecia Przeglądu Numizmatycznego.

Pismo jest wydawane przez Stowarzyszenie Numizmatyków Profesjonalnych a redagowane przez **dr Jarosława Dutkowskiego**, który dba o stronę merytoryczną pisma.

Uroczystości, o których mowa odbyły się w Gdańskim klubie „Zejman”. Klub bractwa żeglarskiego, to wyjątkowe miejsce w Gdańsku, mieści się w zabytkowym 300 letnim spichlerzu i jest miejscem gromadzenia niezwykłych pamiątek związanych z morzem, archeologią i numizmatyką — tutaj znajduje się jedna z większych kolekcji medali morskich.

Rada Programowa Przeglądu Numizmatycznego z okazji 15-lecia wybiła w srebrze okolicznościowy medal. Pomysłodawcą medalu był Jarosław Dutkowski, a projektantem i rytownikiem stempli Tomasz Olkowski..

Medal wybito w nakładzie 60 egzemplarzy. Medal ma charakter osobistego wyróżnienia i nazwisko każdego uhonorowanego zostało wygrawerowane na stronie głównej. Medal wraz z dyplomem nadania otrzymali wszyscy, którzy wnieśli wkład w rozwój Przeglądu Numizmatycznego.

W trakcie uroczystości redaktor naczelny Przeglądu dr Jarosław Dutkowski otrzymał medal Prezydenta Miasta Gdańska a kapituła medalu im. Juliusza Męckiego uhonorowała go swoim medalem numizmatycznym, za wkład w rozwój badań nad numizmatyką śląską. Redakcja Przeglądu Numizmatycznego otrzymała wiele życzeń od osób prywatnych, stowarzyszeń kolekcjonerskich oraz innych pokrewnych redakcji. Została także wyróżniona dyplomami honorowymi przez Oddział Gdański Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego oraz redakcję Grosza, słowne życzenia pomyślności złożyli obecni na uroczystości członkowie Z G Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego oraz Lubelskich Wiadomości Numizmatycznych.

ALEMKA

WYSTAWY

W m-cu sierpniu br. W Dworze Artusa w Gdańsku czynna była wystawa numizmatyczna pt: „Dzieje pieniądza na ziemiach polskich w 180-lecie bankowości centralnej”.

Wystawa zorganizowana została staraniem Oddziału Okręgowego Narodowego Banku Polskiego w Gdańsku przy współdziałaniu Muzeum Historycznego Miasta Gdańska.

Ekspozycje na wystawę udostępnił z własnych zbiorów członkowie Oddziału Gdańskiego i Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego oraz Łódzkiego Klubu Kolekcjonerów.

Uroczyste otwarcie wystawy nastąpiło w dniu 28 sierpnia w Dworze Artusa w obecności członków Oddziału Gdańskiego i Łódzkiego PTN oraz ŁKK. Uroczystości zapoczątkowane zostały wystąpieniem przedstawiciela Oddziału Gdańskiego NBP Krzysztofa Tołwińskiego, następnie głos zabrali prezes Oddziału Gdańskiego PTN Aleksander Kuźmin, który mówił o historii pieniądza na Ziemiach Polskich oraz Bohdan Kowalczyk z Łódzkiego Klubu Kolekcjonerów, który omówił historię pieniądza papierowego w Polsce.

Wymienieni udzielili także krótkich wywiadów na tę okoliczność dla telewizji gdańskiej.

Metal: miedź; średnica: 22 mm.

Oto kilka faktów z historii bankowości w Polsce:

Bank Polski rozpoczął działalność 6 maja 1828 roku jako jeden z pierwszych europejskich banków emisyjnych. Działał na terenie Królestwa Polskiego. Likwidacja praw autonomii dokonana przez władze Rosji pociągnęła za sobą zniesienie odrębności monetarnej Królestwa i spowodowała odebranie Bankowi Polskiemu w 1870 r. uprawnień emisyjnych.

W 1886 r. podjęto decyzje o jego likwidacji.

W odrodzonym po pierwszej wojnie światowej państwie polskim bankiem centralnym został powstały w 1924 r. Bank Polski SA

Z powodu zmiany ustroju państwa po drugiej wojnie światowej dokonano likwidacji Banku Polskiego SA, W jego miejsce został powołany w 1945 r. Narodowy Bank Polski. Jego status zasadniczo zmienił się po roku 1989 i dzisiaj NBP pełni funkcje właściwe dla współczesnego banku centralnego.

Miłym akcentem było przekazanie przez **Krzysztofa Tołwińskiego** wszystkim obecnym po egzemplarzu kopii 10 guldenówki Wolnego Miasta Gdańska (fot. powyżej) wybitej przez Mennicę S.A. w Warszawie na zlecenie NBP.

Na wystawie oglądać można było w kserokopiach historię polskiego pieniądza papierowego (eksponaty kolekcjonerów łódzkich) oraz bogaty przegląd różnych walorów numizmatycznych jak monety, medale, obligacje państwowe itp związanych z historią bankowości ze zbiorów Antoniego Ziółkowskiego i Aleksandra Kuźmina oraz monety na medalach w historycznej serii medali autorstwa prof. Witolda Korskiego z kolekcji Romualda L. Sieradzkiego (wszyscy trzej wymienieni są członkami Oddziału Gdańskiego PTN).

Wystawa cieszyła się sporą oglądalnością w tym ze strony turystów odwiedzających Gdańsk.

ALDEK

IV OGÓLNOPOLSKIE SEMINARIUM MEDALE NA ŁAMACH REGIONALNYCH CZASOPISM NUMIZMATYCZNYCH

18 października 2008 r. odbyło się już IV ogólnopolskie seminarium organizowane przez Muzeum w Praszce, Praszkowe Towarzystwo Numizmatyczne i redakcję „Grosza”. Na seminarium wygłoszono następujące referaty:

cz. I. Prowadzący: Walerian Piotrowski

- „Medale lane z serii Książęta Piastowscy Śląska, emitowane przez Oddział PTN we Wrocławiu - K. Choroś
- „Bielsko-Bialskie ślady w medalierstwie” - St Mtsztal
- „Radomszczańskie medale” - J. Medwid
- „Medale gdyńskie” - Al. M. Kuźmin

cz. II. Prowadzący Kazimierz Choroś

- „Tematyka medalierska w Warszawskich Zeszytach Numizmatycznych” W. Piotrowski
- „Historyczne medale na łamach Przeglądu Numizmatycznego” J. Dutkowski
- „Medalierstwo na łamach Grosza” - Z. Szczerbik.

Wszyscy uczestnicy seminarium otrzymali materiały z poprzedniego spotkania zatytułowanego „Znaleziska numizmatyczne w regionalnych czasopismach numizmatycznych” wydane staraniem organizatorów seminarium.

Organizatorzy zapowiedzieli zorganizować przyszłoroczne seminarium w cyklu dwudniowym połączone z obchodami małego 5-letniego jubileuszu spotkań

ALEMKA

JUBILEUSZ KOŁA PTN W PSZCZYNIĘ

4 października 2008 roku swój jubileusz 35-lecia obchodziło niezwykle prężne Koło Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego w Pszczynie. Na jubileuszu obecni byli przedstawiciele ZG PTN z prezesem Mariuszem Mielczarkiem na czele, przedstawiciele władz miejscowych oraz liczni zaproszeni goście zaprzyjaźnieni z Kolegami w Pszczynie. W czasie uroczystości czynne były wystawy m.in ekslibrisów z elementami numizmatycznymi, pieniądź zastępczy wczoraj i dziś, bardzo interesujący i bogaty przegląd odcisków lakowych pieczęci miejskich. Wszystkie eksponaty pochodziły z kolekcji prezesa Koła w Pszczynie **Alojzego Biernata**. Na okoliczność swojego jubileuszu Koło w Pszczynie znane ze swoich nietuzinkowych inicjatyw wydało medal pamiątkowy w szkłe (!)

Warto także przypomnieć, że z okazji poprzedniego spotkania 30-lecia Koła, wydano medal w węgłu

Aleksander M. Kuźmin

WYSTAWA W MUZEUM ARCHEOLOGICZNO- HISTORYCZNYM W ELBLĄGU

W Muzeum Archeologiczno – Historycznym w Elblągu, w sali wystawowej budynku Gimnazjum, w dniu 12 listopada br. odbyło się uroczyste otwarcie ekspozycji pt. Józef Piłsudski „...tylko Polsce służę”. W 90 rocznicę Odzyskania Niepodległości.

Na wystawie zaprezentowano bogate zbiory medalierskie oraz bibliofilskie Pana Romualda Sieradzkiego, członka Gdańskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Numizmatycznego. Uzupełniły je medaliony, plakiety i statuetki oraz monety i medale ze zbiorów kolekcjonerów elbląskich, Muzeum Zamkowego w Malborku oraz Muzeum Archeologiczno – Historycznego w Elblągu.

W trakcie otwarcia wystawy, w podziękowaniu za udostępnienie zbiorów Pan Sieradzki otrzymał od Pani Dyrektor MAH dr Marii Kasprzyckiej medal ofiarowywany Przyjaciołom Muzeum. Takim samym medalem został również uhonorowany, w podziękowaniu za długoletnią życzliwą współpracę Prezes Gdańskiego Oddziału PTN Pan Aleksander Kuźmin. Panowie złożyli również na ręce Pani Dyrektor upominki, z przeznaczeniem do zbiorów muzealnych - książkę Józefa Piłsudskiego „Moje pierwsze boje” oraz medal elbląski wydany w ubiegłym wieku.

Z okazji wystawy w Muzeum Archeologiczno – Historycznym w Elblągu wydrukowano stosowne zaproszenie, rozesłane do różnych instytucji, w tym również do członków PTN O/Gdańsk oraz kolorowe plakaty informujące o wystawie. Ekspozycji towarzyszyła także bogato ilustrowana broszurka z tekstem informacyjnym.

Wiadomości o wystawie podawane była w komunikatach radiowych i telewizyjnych, na portalach internetowych oraz w prasie lokalnej.

W podniosły nastrój wieczoru wprowadził gości chór Pro Musica pod dyrekcją Jerzego Laskowskiego, działający przy Stowarzyszeniu na Rzecz Rozwoju Dzielnicy Próchnik i Okolic, który zaprezentował kilka pieśni legionowych.

Ekspozycja poświęcona Józefowi Piłsudskiemu cieszy się dużym zainteresowaniem. młodzieży szkolnej oraz osób dorosłych. Wszystkich, którzy nie mogli przybyć na wernisaż informujemy, że wystawa czynna będzie do 31 stycznia przyszłego roku.

Małgorzata Gizińska
komisarz wystawy

Monety i medale polskie oraz ziem historycznie z Polską związanych kupię

Ks. doktorant

Jan Janusz Kołdecki

ul. Tytusa Chałubińskiego 61 A

30-698 Kraków

Polska

REPLIKA DOTYCZĄCA ODPOWIEDZI M. BARTOSZEWICKIEGO W GZN 76/2008 NA MÓJ LIST DO GZN 73/2007.

Mimo licznych fałszywych pomówień wobec mnie zawartych w przedmiotowej „odpowiedzi”, uważam za niecelowe odpowiadać na te insynuacje. Niech ocenią je sami czytelnicy.

Ograniczę się do zwrócenia uwagi na ewidentne kłamstwo autora „Odpowiedzi”, że jakoby autorzy katalogu „monety zastępcze Wojska Polskiego 1925 – 1939” I wyd. z 2002 roku „nie korzystali” z moich publikacji. Otóż w VI tomie na str. 380 – 382 obok 8 publikacji M. Bartoszewickiego, wymieniają 14 publikacji W. Niemirycza.

Ponadto w II wydaniu wspomnianego katalogu z 2003 roku w suplemencie na str. 409 – 411 umieszczają rysunki 10 monet spółdzielni i kasyn wojskowych z mojej kolekcji, udostępnionych Kol. Bogumiłowi Sikorskiemu po ukazaniu suę I wydania z 2002 roku.

Powyższą replikę proponuję zamieścić w kolejnym numerze GZN z moim przypomnieniem, że wielokrotnie doceniałem wiedzę p. B. na temat monet spółdzielni wojskowych.

Z poważaniem Wojciech Niemirycz

Warszawa, 16 września 2008 r.

Od Redakcji

Na tym proponujemy zakończyć polemikę, ponieważ nie wnosi ona niczego merytorycznego do naszego pisma.

Contents:

1. Research Of Navy Coins	M.Bartoszewicki	p. 3
2. Counterfeit Ort Coin From <i>Gdańsk</i> Dated 1624	A. Jezioro	p. 8
3. New Type Of 10 Pfennig Coin From Free City Of <i>Gdańsk</i> Dated 1920	A. Jezioro	p. 13
4. Auction	Al M. Kuźmin	p. 15
5. War Episode Or Modern Swindle	A.Musiał	p. 16
6. 55 th Anniversary Of <i>Gdańsk</i> Section Of <i>PTN</i>	ALDEK	p. 18
7. 15 th Jubilee Of Numismatic Review	ALEMKA	p. 23
8. Exhibitions	ALDEK	p. 24
9. 4 th Polish Seminar “Medals In Numismatic Newspapers And Magazines”	ALEMKA	p. 26
10. Jubilee In <i>Pszczyna</i>	Al M. Kuźmin	p. 27
11. Exhibition In Archaeological And Historical Museum In <i>Elbląg</i>	M.Gizińska	p. 28
12. Announcements And Letters		p. 29

Summary:

The current issue of *GZN* brings us extremely interesting article about military coins. *M.Bartoszewicki* describes his research on navy coins.

In the following articles *A.Jezioro* writes about the counterfeit ort coin from *Gdańsk* dated 1624 and also reports on new type of 10 pfennig coin from Free City of *Gdańsk* dated 1920.

Al. M. Kuźmin informs us about auction of very interesting and rare coin three ore. This coin was minted for Sweden in *Malbork* mint when *Zygmunt III Waza* was a king of Poland and Sweden at the same time.

A. Musiał describes the mysterious issue of Russian tokens and *R.L.Sieradzki* gives his report on 55th Anniversary Of *Gdańsk* Section Of *PTN* which took place in September in *Gdynia*.

There is also some information of other anniversaries like 15th Jubilee of “Numismatic Review” or Jubilee In *Pszczyna*, the report on 4th Polish Seminar “Medals In Numismatic Newspapers And Magazines” in *Praszka* and some fresh news of latest exhibitions.

Translated by KARO and Frytek